

Demyanchuk V. Experience on Implementation of Anticorruption Policy in Poland and Germany: Lessons and Precautions for Ukraine

The author of the article has researched the experience of implementing the anti-corruption policy of Poland and Germany and the possibilities of its application in Ukraine. At the present stage, the reception of such an experience is relevant, since numerous legislative and organizational innovations in the field of combating corruption in Ukraine, according to the practice, are imperfect and ineffective. Nowadays, the issue of the complexity and consistency of anti-corruption policy of Ukraine remains unresolved, as the authorities focus only on its particular aspects (declaration of incomes, investigation of cases, etc.). At the same time, other important tasks (increasing the level of citizens' legal awareness, transparency of government activities, etc.) remain neglected, which negatively affects the fight against corruption. The objective of the article is theoretical and legal study of the experience of implementing anti-corruption policy in Poland and Germany and determining the possibilities of its application in Ukraine. Some directions of anti-corruption policy of the specified states and the system of specialized institutions in the field of preventing and countering corruption have been analyzed. The main precautions regarding the use of international experience in the implementation of anti-corruption policy in Ukraine have been determined. They are due to the need to protect national interests and the individualization of legal forms and methods depending on the mental characteristics of Ukrainian people. They include: taking into account the mental characteristics of Ukrainian nation and the level of legal culture and legal awareness of its citizens; taking into account the fact that anti-corruption policy is an element of national security policy, therefore the forms and methods of its implementation should not be publicly available; inability to overcome corruption without institutional changes within public administration, that is, reforming and modernization of this sphere. The emphasis has been paid on the complexity of the anti-corruption policy of the EU countries, which provides the active involvement of civil society institutions into preventing and combating corruption. It has been established that Polish anti-corruption policy is a harmonious combination of compulsory, encouraging and educational measures, the procedure of the implementation of which is clearly regulated, and the purpose and objectives of the implementation are specifically defined. It has been found out that Germany, with its pedantic character, forms its own anti-corruption policy through an integrated approach that takes into account state and social interests. The state tries not only to impose strict requirements for state officials and strict punishment for corruption, but also influences those factors, which determine its occurrence and establishment in the society.

Key words: anti-corruption policy, anti-corruption legislation, implementation of anti-corruption policy, international experience, corruption, methods.

УДК 342.9:347.956(477)

В. І. Теремецький

**ВИМОГИ ДО АПЕЛЯЦІЙНОЇ СКАРГИ В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ
УКРАЇНИ**

У статті розглянуто вимоги, що ставляться до апеляційної скарги в адміністративному судочинстві України та вказано, що правильне її складання як за формою, так і за змістом, опис всіх обставин, доводів і доказів, а також подання

потрібних матеріалів, що підтверджують позицію апелянта в справі, є важливим етапом при оскарженні рішення суду першої інстанції та однією з обов'язкових вимог КАС України, що забезпечує виникнення апеляційного провадження й подальший розгляд справи судом апеляційної інстанції. Розглянуто зміст структурних елементів апеляційної скарги. Висловлено пропозиції, спрямовані на вдосконалення положень ст. 296 КАС України.

Ключові слова: *апеляційна скарга, вимоги до апеляційної скарги, структура апеляційної скарги, адміністративне судочинство України.*

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку українського суспільства обумовлюють створення надійної процедури захисту законних інтересів фізичних та юридичних осіб, які відстоюють свої права в адміністративному судочинстві. Проте реалізація цих прав часом ускладнюється ухваленням незаконних та необґрунтованих судових рішень. Тому виникає потреба у вивченні в межах вітчизняної адміністративної процесуальної науки вимог, що висуваються до апеляційної скарги, адже від їх дотримання залежать наслідки апеляційного провадження. Вказівка в Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАС України) на обов'язкові вимоги, що ставляться до форми і змісту апеляційної скарги, «...повинна допомогти суду апеляційної інстанції розглянути апеляцію лише тієї особи, яка користується правом на апеляційне оскарження, оцінити позицію й доводи цієї особи, дослідити підстави оскарження рішення суду першої інстанції та доводи апелянта з цього приводу» [1, с. 68]. Крім того, нова редакція КАС України від 03.10.2017 № 2147-VIII [2] спричинила необхідність доктринального аналізу положень § 1 «Апеляційна скарга» Глави 1 Розділу III для забезпечення однакового тлумачення та правозастосування його положень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання процесуальної форми, структури та змісту апеляційної скарги в адміністративному судочинстві України розглядалися в наукових працях М. М. Глюховеї [3], Р. О. Кукурудза [4], Є. О. Сорочка [5], Д. Ю. Цихоні [6] та інших учених. Наукові доробки вказаних та інших учених переважно стосуються загальної характеристики вимог, що висуваються до апеляційної скарги. Утім детального аналізу цих вимог у вітчизняному адміністративному судочинстві не було здійснено.

З огляду на те, що належне дотримання форми і змісту апеляційної скарги є обов'язковою вимогою КАС України, оскільки забезпечує подальший розгляд справи судом апеляційної інстанції, потребує наукового вивчення питання щодо вимог, які ставляться до апеляційної скарги в адміністративному судочинстві, та проблем, які виникають на практиці при поданні апеляційної скарги.

Формування цілей. Метою статті є з'ясування процесуального значення вимог, що ставляться до апеляційної скарги в КАС України, а також висловлення пропозицій, спрямованих на вдосконалення його положень.

Виклад основного матеріалу. Звернення до суду за захистом порушеного права або охоронюваного законом інтересу відображається у

формі та змісті апеляційної скарги. Апеляційна скарга є одним з основних документів під час перегляду справ судом апеляційної інстанції, що дозволяють вести процес цілеспрямовано, зв'язати процесуальні дії суду першої інстанції зі встановленими новими фактами й новими доказами, що на законній підставі подані до суду апеляційної інстанції, вирішувати питання про ухвалення нового рішення [7, с. 129].

З цього приводу О. В. Дем'янова зазначає, що апеляційна скарга є тим документом, котрий офіційно виражає позицію особи щодо правосудності судового рішення. Тому вимоги до апеляційної скарги можна розглядати як конкретно визначені стандарти для різних способів оскарження [8, с. 15]. До того ж від вимог, доводів та доказів, викладених у апеляційній скарзі, залежать наслідки провадження в адміністративному судочинстві.

М. М. Глуховеря стверджує, що підставою апеляційної скарги є юридичні факти, якими апелянт обґрунтовує свої вимоги, а саме зазначає, у чому виражається порушення адміністративним судом норм матеріального права та недотримання вимог процесуального права. Водночас науковець справедливо наголошує, що підставу апеляційної скарги не можна ототожнювати з доказами в справі, оскільки останні не становлять юридичних фактів, покладених в основу апеляційної скарги, а лише підтверджують їх відсутність чи наявність [9, с. 132–133]. Окрім того, підставу позову не становлять норми права, оскільки вони не свідчать про наявність чи відсутність порушення прав апелянта, а надають можливість адміністративному суду апеляційної інстанції з'ясувати, чи мало місце порушення норм матеріального або процесуального права адміністративним судом першої інстанції, оцінити певні юридичні факти [9, с. 133].

З огляду на вказане, доходимо висновку, що до змісту апеляційної скарги в адміністративному судочинстві відноситься предмет та підстави подання апеляційної скарги до відповідного суду.

У вітчизняному адміністративному судочинстві апеляційна скарга подається в письмовій формі (ч. 1 ст. 296 КАС України). Тобто, у вітчизняному законодавстві встановлюється обов'язкове додержання винятково письмової форми для подання апеляційної скарги до адміністративного апеляційного суду. Згідно з п. 1 ч. 2 ст. 296 КАС України в апеляційній скарзі зазначається найменування суду апеляційної інстанції, до якого подається скарга. Офіційні назви апеляційних адміністративних судів, що діють на території України, визначено в Указі Президента України «Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі» від 16.11.2004 № 1417/2004 у редакції від 15.11.2014 [10].

Варто зазначити, що відповідно до ст. 297 КАС України апеляційна скарга подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції. Тобто судом, до якого подається апеляційна скарга, завжди буде апеляційний адміністративний суд, у межах територіальної юрисдикції якого знаходиться місцевий адміністративний суд, що ухвалив рішення (ч. 1 ст. 292). Оскільки вимоги до форми і змісту апеляційної скарги в будь-якому із судочинств,

зокрема й в адміністративному, повинні викладатися чітко, конкретно та послідовно, а суду другої інстанції невідомо, коли і який окружний адміністративний суд його ухвалив, тому доцільно вказувати в апеляційній скарзі не лише найменування суду апеляційної інстанції, до якого подається скарга, а й найменування суду першої інстанції, який ухвалив оскаржуване рішення, номер справи та дату його ухвалення. Саме таким шляхом цілком справедливо пішов законодавець, закріпивши вказані положення в п. 2 ч. 2 ст. 296 нової редакції КАС України [2]. Водночас положення цієї норми слід також доповнити вказівкою на судове рішення, яке оскаржується, та особу, щодо якої ухвалено рішення.

В апеляційній скарзі особа повинна вказати своє ім'я (найменування), місце проживання чи тимчасового перебування (місцезнаходження), тобто поштову адресу для надсилання документів традиційним поштовим відправленням, а також номери засобів зв'язку для кореспонденції, що надсилається факсимільним і телекним зв'язком, та адресу електронної пошти (офіційну електронну адресу) для надсилання кореспонденції електронною поштою, якщо такі є (п. 3 ч. 2 ст. 296 КАС України). Вважаю, що такий перелік відомостей про осіб, які подають апеляційні скарги, має також містити інші реквізити, що дозволять швидше та оперативніше ідентифікувати апелянта. Зокрема, доцільно встановити обов'язкову вимогу для юридичних осіб або фізичних осіб-підприємців вказувати ідентифікаційний код юридичної особи відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Водночас для фізичних осіб потрібною є вказівка про зазначення в апеляційній скарзі реєстраційного номеру облікової картки платника податків, місця проживання чи перебування чи реєстрації (якщо такі дані не збігаються). Також важливо, щоб апелянт зазначав дані про інших учасників у справі, якщо вони відомі особі, яка подає апеляційну скаргу. Йдеться про повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) (для фізичних осіб), їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб). Зауважимо, що наведені пропозиції переважно знайшли своє відображення в п. 3-4 ч. 2 ст. 296 КАС України.

Також апеляційна скарга повинна містити вказівку на те, у чому полягає незаконність і (або) необґрунтованість оскаржуваного рішення (неповнота встановлення обставин, які мають значення для справи та (або) неправильність установлення обставин, які мають значення для справи, унаслідок необґрунтованої відмови в прийнятті доказів, неправильного їх дослідження чи оцінки, неподання доказів з поважних причин, неправильне визначення відповідно до встановлених судом обставин правовідносин) (п. 6 ч. 2 ст. 296 КАС України).

Деякі держави надають особливого значення формі та змісту апеляційної скарги. Так, процесуальне законодавство Німеччини містить чимало вимог щодо процесуальної форми апеляційної скарги, зокрема, така скарга повинна подаватися тільки в письмовій формі з обов'язковим її обґрунтуванням. Водночас обґрунтування не міститься безпосередньо в

змісті апеляційної скарги, а надається у вигляді окремого процесуального документа не пізніше одного місяця з моменту подання скарги [11, с. 571].

Зазвичай в апеляційній скарзі викладається короткий зміст рішення суду першої інстанції, що оскаржується, наводяться витяги з мотивувальної частини оскаржуваного рішення, з якими не погоджується особа, котра подала апеляційну скаргу тощо [12, с. 83]. Слід погодитися з думкою В. Е. Теліпко, що мотивувальна частина апеляційної скарги має найбільш важливе значення, оскільки саме в ній особа, яка подає апеляційну скаргу, наводить аргументи, доводи та міркування щодо незаконності та/або необґрунтованості оскарженого судового рішення. Мотивуючи, у чому саме полягає незаконність рішення, особа повинна конкретно вказати, котру правову норму суд застосував неправильно, яким чином її слід було використати до спірних правовідносин і як це вплинуло на вирішення спору [13, с. 481].

Доцільно наголосити, що вказане правило щодо змісту апеляційної скарги також закріплювалося в такому історичному процесуальному нормативно-правовому акті, як «Права, за якими судиться малоросійський народ» 1743 р., де в Артикулі 25 глави 8 містився чіткий перелік випадків недопустимості прийняття апеляційної скарги, зокрема, коли апелянт не наводив жодних мотивів до неї [14, с. 547].

Слід погодитися з О. В. Батрин, що в разі оскарження судового рішення з кількох підстав доводи доцільно викладати послідовно, а саме:

- 1) зазначити конкретну правову норму закону, порушену судом першої інстанції, зміст норми, її аналіз та тлумачення;
- 2) указувати помилки суду першої інстанції при ухваленні судового рішення, під час застосування (або незастосування) конкретної правової норми;
- 3) визначити несприятливі наслідки, що, на думку особи, яка подала апеляційну скаргу, спричинили ухвалення незаконного та/або необґрунтованого рішення суду першої інстанції;
- 4) конкретно визначити вимоги в апеляційній скарзі [1, с. 65].

Таким чином, в апеляційній скарзі особа зобов'язана зазначити наявність підстав для скасування або зміни судового рішення, навести факти й аргументи для мотивування своєї правової позиції. Тобто всі фактичні обставини треба обґрунтувати з посиланням на матеріали справи. Особа повинна чітко вказувати на порушення норм матеріального та/або процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи; зазначити обставини, під час яких, наприклад, вирішення справи було здійснено неповноважним судом або мало місце участь в ухваленні рішення судді, якому заявлено відвід на підставі обставин, що викликали сумнів у неупередженості судді тощо.

Тому особа, котра оскаржує судові рішення, повинна чітко вказати в апеляційній скарзі на обставини, що слід встановити, та обґрунтувати чому вони входять до предмета доказування в справі. В апеляційній скарзі доцільно зазначити:

1) докази, які потрібно додатково дослідити під час апеляційного розгляду;

2) перелік доказів, що подаються апелянтом додатково з наведенням поважних причин, через які вони не були подані до суду першої інстанції;

3) власну аргументацію у разі, якщо суд першої інстанції неправильно оцінив докази, порушив правила їх допустимості та належності.

Для того, щоб апеляційний адміністративний суд перевіряв чи особа, яка подає апеляційну скаргу, не пропустила строк на апеляційне оскарження, в апеляційній скарзі також потрібно вказувати дату отримання копії судового рішення суду першої інстанції, що оскаржується (п. 8 ч. 2 ст. 296). Крім того, як доказ того, що особа не пропустила строк на апеляційне оскарження, доцільно надавати суду належно завірену копію конверта про отримання копії судового рішення або роздруківку з офіційної інтернет-сторінки Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» з вказівкою ідентифікатора внутрішнього поштового відправлення. Отже, особа, яка подає апеляційну скаргу, повинна надавати всі наявні докази, що підтверджують дату отримання копії оскаржуваного судового рішення суду першої інстанції.

Слід зазначити, що особа, яка безпосередньо отримала копію судового рішення в приміщенні суду, надалі повідомляє про це суду з вказівкою на дату та час отримання копії оскаржуваного судового рішення.

Особа, яка подає апеляційну скаргу, зобов'язана також подавати перелік матеріалів, що додаються (п. 9 ч. 2 ст. 296). Вказана вимога є необхідною та доцільною, оскільки учасники справи в адміністративному судочинстві повинні бути обізнані з фактами, доводами та доказами, на які посиляється особа, котра подає апеляційну скаргу. Особи, які беруть участь у справі, повинні мати можливість ознайомитися з додатками до апеляційної скарги для того, щоб підготувати та подати до апеляційного адміністративного суду відзив на апеляційну скаргу в письмовій формі протягом строку, встановленого судом апеляційної інстанції в ухвалі про відкриття апеляційного провадження (ч. 1 ст. 304).

Тому апелянт зобов'язаний надавати разом з апеляційною скаргою копії апеляційної скарги відповідно до кількості учасників справи, копії доданих до апеляційної скарги письмових матеріалів, що відсутні в учасників справи, відповідно до кількості учасників справи.

Зауважимо, що до апеляційної скарги додається також документ про сплату судового збору (п. 1 ч. 5 ст. 296). Водночас, якщо особа звільнена від сплати судового збору згідно із Законом України «Про судовий збір» [15], то в апеляційній скарзі обов'язково повинні зазначатися підстави звільнення від сплати судового збору (ч. 6 ст. 296), а також додаватися документ, що підтверджує статус особи, відповідно до ст. 5 Закону України «Про судовий збір» [15]. Наприклад, учасники бойових дій, котрі звертаються до суду в справах, пов'язаних з порушенням їхніх прав, обґрунтовуючи умову звільнення від сплати судового збору, повинні надати посвідчення учасника бойових дій.

У науковій літературі вчені також приділяли увагу дослідженню структури апеляційної скарги. Так, на думку М. М. Глуховері, структура апеляційної скарги складається з таких частин: 1) вступної (вказуються назва суду апеляційної інстанції; відомості про осіб, а саме про особу, яка подає скаргу, та про інших учасників адміністративної справи); 2) описово-мотивувальної (у цій частині вказуються підстави апеляційної скарги, містяться вказівки на те, у чому полягає незаконність та необґрунтованість судового рішення адміністративного суду першої інстанції, зазначаються докази в справі, обставини справи, норми матеріального та процесуального права, які, на думку апелянта, були порушені тощо); 3) заключної (складається з предмета скарги, тобто матеріально-правової вимоги особи, яка подає апеляцію, а також містить перелік документів, що надаються з апеляційною скаргою, дату її складання та підпис особи, яка її подала).

За структурою апеляційну скаргу можна класифікувати за такими критеріями: 1) за змістом (предмет та підстава апеляційної скарги); 2) за побудовою (вступна, описово-мотивувальна та заключні частини) [9, с. 135].

В. Е. Телішко підкреслює важливе значення структури апеляційної скарги, адже це забезпечує правильне її сприйняття та полегшує аналіз аргументів [13, с. 481]. О. В. Батрин [12, с. 84] підтримує думку тих науковців [16, с. 101; 17, с. 100], які зазначають, що апеляційна скарга складається з трьох частин: вступної, описово-мотивувальної та резолютивної. У вступній частині апеляційної скарги зазначається повна офіційна назва суду апеляційної інстанції, якому адресується скарга, дані про особу, котра подала апеляційну скаргу, номер рішення суду першої інстанції, назва суду, який ухвалив оскаржуване рішення. В описово-мотивувальній частині апеляційної скарги вказується, у чому полягає неправильність рішення суду та доводи, що це підтверджують. Це основна й найдетальніша частина апеляційної скарги, яка містить фактичний і правовий аналіз оспорюваних положень [18, с. 70]. Своєю чергою, резолютивна частина апеляційної скарги повинна містити конкретне прохання особи, яка подає апеляційну скаргу, наслідки її розгляду, тобто конкретне формулювання бажаного ухвалення рішення суду апеляційної інстанції.

Уважаємо, що апеляційна скарга в адміністративному судочинстві має складатися з таких частин:

1) вступна, у якій зазначається найменування суду апеляційної інстанції, до якого подається скарга, суду першої інстанції, що ухвалив оскаржуване судові рішення, судові рішення, яке оскаржується, особа, щодо якої ухвалено рішення, учасники справи та їх реквізити, передбачені в ст. 296 КАС України, номер справи та дата ухвалення рішення;

2) описова - указуються мотивувальна частина рішення суду першої інстанції, зокрема, ретельно описуються правові норми та факти, якими керувався суд першої інстанції під час ухвалення судового рішення, викладаються контраргументи особи, яка подала апеляційну скаргу, із зазначенням обставин, що досліджувалися в судовому процесі та доказів, котрі містяться в матеріалах справи;

3) мотивувальна – наводяться норми процесуального і матеріального права, що підтверджують правову позицію апелянта, та, на його думку, були порушені судом першої інстанції під час ухвалення оскаржуваного судового рішення;

4) прохальна – викладаються вимоги особи, яка подала апеляційну скаргу, до апеляційного адміністративного суду щодо можливих дій у зв'язку з оскаржуваним судовим рішенням, наприклад: скасувати судове рішення повністю або частково й ухвалити нове судове рішення у відповідній частині або змінити судове рішення; скасувати судове рішення повністю або частково й у відповідній частині закрити провадження в справі повністю або частково або залишити позовну заяву без розгляду повністю або частково; визнати нечинним судове рішення суду першої інстанції повністю або частково у визначених КАС України випадках і закрити провадження в справі у відповідній частині тощо (ст. 315 КАС України);

5) документальна – містить перелік документів, що подаються до апеляційного адміністративного суду разом з апеляційною скаргою, дату її складання, підпис та прізвища, ім'я та по батькові особи, яка подає апеляційну скаргу (п. 7-9 ч. 2 ст. 296, ч. 3-5 ст. 296).

Таким чином, додержання процесуальної форми й змісту апеляційної скарги є обов'язковою вимогою вітчизняного адміністративного судочинства. Правильне оформлення апеляційної скарги як за формою, так і за змістом, опис усіх обставин, доводів та доказів, а також подання необхідних матеріалів, що підтверджують позицію апелянта в справі є найважливішим етапом під час оскарження судового рішення суду першої інстанції. Слід зазначити, що особа, яка подає апеляційну скаргу, повинна ретельно та зрозуміло формулювати свої вимоги, обґрунтувати їх правовими нормами та обов'язково чітко зазначити, які матеріальні та процесуальні правові норми суд першої інстанції порушив під час ухвалення оскаржуваного судового рішення.

Висновки. Виходячи з викладеного, можна дійти таких висновків:

1. Розглянуто вимоги, що висуваються до апеляційної скарги у вітчизняному адміністративному судочинстві України та вказано, що правильне її складання як за формою, так і за змістом, опис усіх обставин, доводів і доказів, а також подання необхідних матеріалів, що підтверджують позицію апелянта в справі, є важливим етапом при оскарженні рішення суду першої інстанції та однією з обов'язкових вимог КАС України, що забезпечує виникнення апеляційного провадження та подальший розгляд справи судом апеляційної інстанції.

2. Наголошено на необхідності особі, яка оскаржує судове рішення, чітко зазначити в апеляційній скарзі обставини, які слід встановити, обґрунтувати, чому вони входять до предмета доказування в конкретній справі. З урахуванням цього, вказано на обов'язковість зазначити в апеляційній скарзі: 1) перелік доказів та фактів, які потрібно додатково дослідити під час апеляційного розгляду; 2) докази, котрі подаються апелянтом додатково та навести поважні причини, через які вони не були подані до суду першої інстанції; 3) власну аргументацію у разі, якщо суд

першої інстанції неправильно оцінив докази, порушив правила їх допустимості та належності.

3. Запропоновано п. 2 ч. 2 ст. 296 КАС України викласти в такій редакції: «2) найменування суду першої інстанції, який ухвалив рішення, судове рішення, яке оскаржується, особа, щодо якої ухвалено рішення, номер справи та дата ухвалення рішення»;

4. Визначено, що апеляційна скарга в адміністративному судочинстві України складається з п'яти структурних елементів (вступна, описова, мотивувальна, прохальна та документальна частини), а також охарактеризовано їх зміст.

5. Перспективною в подальшому є наукова розробка питань, пов'язаних з аналізом положень КАС України, що регулюють порядок і строки апеляційного оскарження рішення суду першої інстанції, для пошуку оптимальної моделі правового регулювання реалізації права на апеляційне оскарження рішення у вичизняному адміністративному судочинстві.

Використані джерела:

1. Батрин О. В. Вимоги до апеляційної скарги в цивільному процесі України. *Правничий вісник Університету «Крок»*. 2013. Вип. 14. С. 63–69.

2. Кодекс адміністративного судочинства України. URL : Закон України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV в редакції від 15.12.2017 <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 15.12.2017).

3. Глуховеря М. М. Апеляційне провадження в адміністративному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпропетровськ, 2015. 231 с.

4. Кукурудз Р. О. Апеляція в адміністративно-юрисдикційному процесі: питання теорії та практики : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2010. 213 с.

5. Сорочко Є. О. Інститут оскарження в адміністративно-деліктному процесі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 ; Київський міжнародний університет. Київ, 2012. 203 с.

6. Цихоня Д. Ю. Оскарження судових рішень, ухвалених судами першої інстанції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 216 с.

7. Шерстюк В. М. Предъявление апелляции жалобы в арбитражный суд. *Хозяйство и право*. 1996. № 10. С. 91–107.

8. Дем'янова О. В. Оскарження ухвал в цивільному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2008. 24 с.

9. Глуховеря М. М. Апеляційне провадження в системі проваджень адміністративного судового процесу. *Форум права*. 2013. № 3. С. 114–118. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2013_3_21.pdf (дата звернення: 20.11.2017).

10. Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі : Указ Президента України від 16.11.2004 № 1417/2004. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1417/2004> (дата звернення: 14.12.2017).

11. Згама А. О. Повноваження судових органів апеляційної інстанції в зарубіжних країнах. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. С. 568–575.
12. Батрин О. В. Право апеляційного оскарження рішення в цивільному судочинстві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2014. 201 с.
13. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України (станом на 01.11.2010) / за ред. Ю. Д. Притики. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 696 с.
14. Шемшученко Ю. С. Права, за якими судиться малоросійський народ. Київ, 1997. 547 с.
15. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 14. Ст. 87.
16. Головков В. Л. Апелляционное производство по уголовным делам в Российской Федерации: проблемы и пути решения : дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Ижевск, 2004. 314 с.
17. Теремецький В. І. Право особи на апеляційне оскарження вироку в кримінальному процесі України : монографія. Харків : Харків юридичний, 2010. 228 с.
18. Александров А. С., Ковтун Н. Н. Апелляция в русском уголовном судопроизводстве. Нижний Новгород : Волго-Вятская академия гос. службы, 1999. 108 с.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2017

Теремецький В. І. Требования к апелляционной жалобе в административном судопроизводстве Украины

Рассмотрены требования, предъявляемые к апелляционной жалобе в административном судопроизводстве Украины и указано, что правильное ее составления как по форме, так и по содержанию, описание всех обстоятельств, доводов и доказательств, а также представления необходимых материалов, подтверждающих позицию апеллянта по делу, является важным этапом при обжаловании решения суда первой инстанции и одним из обязательных требований КАС Украины, обеспечивающим возникновение апелляционного производства и дальнейшее рассмотрение дела судом апелляционной инстанции. Рассмотрено содержание структурных элементов апелляционной жалобы. Сформулированы предложения, направленные на совершенствование положений ст. 296 КАС Украины.

Ключевые слова: апелляционная жалоба, требования к апелляционной жалобе, структура апелляционной жалобы, административное судопроизводство Украины.

Teremetskyi V. Requirements for the Appeal Complaint within Administrative Judicial Proceedings of Ukraine

The objective of the article is to find out the procedural significance of the requirements relating to the appeal petition in the Code on Administrative Judicial proceedings of Ukraine, as well as to formulate propositions aimed at improving its provisions.

The requirements relating to the appeal petition in the domestic administrative judicial proceedings of Ukraine have been considered; and it has been stated that its proper compilation both in form and content, a description of all circumstances, arguments and evidence, as well as the submission of necessary materials confirming the position of the appellant in the case, is an important stage in appealing the decision of the court of the first instance and one of the mandatory requirements of the Code on

Administrative Judicial Proceedings of Ukraine, which ensures the appearance of appeal proceedings and further case hearing by the court of appeal.

It has been indicated that a person filing an appeal petition must carefully and clearly formulate own claims, substantiate them with legal norms and must clearly indicate what material and procedural legal norms were initiated by the first instance court during the acceptance of the court decision, which was appealed.

It has been emphasized that a person appealing the court decision must clearly state the circumstances in the appeal petition to be established, grounded why they are the part of the object of proving in a particular case. Considering this, it has been stressed on the need to indicate in the appeal petition: 1) a list of evidence and facts that need to be further examined during the appeal proceedings; 2) the evidence submitted by the appellant in addition and provide the good reasons why they were not submitted to the court of the first instance; 3) own argument in case if the court of the first instance incorrectly assessed the evidence, violated the rules of their admissibility and affiliation.

The author has offered the following wording of c. 2 of Part 2 of the Art. 296 of the Code on Administrative Judicial Proceedings of Ukraine: "2) the name of the court of the first instance that adopted the decision, the court decision, which is appealed, a person against whom the decision was accepted, the case number and the date of the decision's acceptance";

It has been determined that the appeal petition within administrative judicial proceedings of Ukraine consists of five structural elements (introductory, descriptive, motivational, arbitrary and documentary parts), and their content has been also characterized.

Key words: *appeal petition, requirements for the appeal petition, structure of the appeal petition, administrative judicial proceedings of Ukraine.*

УДК 347.77

А. В. Хрідочкін

ЮРИСДИКЦІЙНІ ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розглянуто особливості юрисдикційних форм публічного адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності в Україні, наведено характеристику адміністративно-правового статусу суб'єктів адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності та визначено способи його вдосконалення. Здійснений аналіз юрисдикційних форм адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності свідчить про їхню значну кількість, використання яких дозволяє суб'єктам адміністрування досягнути цілей управлінської діяльності. Зазначено, що на сьогодні багато з цих форм потребують удосконалення, і перш за все – процедурного.

Ключові слова: *публічне адміністрування, суб'єкт публічного адміністрування, акт публічного адміністрування, правовідносини, інтелектуальна власність, адміністративний договір.*

Постановка проблеми. Суб'єктами публічного адміністрування правовідносин у сфері інтелектуальної власності виступають органи виконавчої влади, їх посадові особи, а також, в окремих випадках, інші суб'єкти, наділені відповідними державно-владними повноваженнями, що